

Кырг
83.8
Д 36

Талгат Деркембаев

УЮК ХАНЫШАСЫ

Кыргыз
43.8
Д.36

Талгат Деркембаев

УЮК ХАНЫШАСЫ

Сүрөтчү
Таттыбүбү Ырысбай

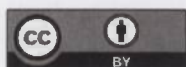
Бишкек 2023

УДК 821.51-93
ББК 83.84
Д 36

Д 36 Деркембаев Талгат
«Уюк ханышасы» / Сүрөтчү Т. Ырысбай. – Б.: Глобал Принт, 2023. – 16 б.

ISBN 978-9967-9422-3-3

Copyright © 2023. Бул чыгарма Creative Commons Attribution 4.0
эл аралык лицензиясы (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)
боюнча лицензияланган.

Бул китеп USAIDдин «Окуу керемет!» долбоорунун алкагында окуу материалдарын классификациялоо боюнча эксперттик топтун мүчөлөрү Б. А. Абдухамидова, К. Р. Акматова, Н. Т. Кабылбаева, Ж. А. Каримова, А. Ж. Муратов, Р. К. Султангазиева, А. Д. Токтомаматов, Б. Б. Топоева-Ставинскаянын катышуусу менен иштелип чыкты.

ISBN 978-9967-9422-3-3

УДК 821.51-93
ББК 83.84

Created with Bloom

Аарылар жаздын келгенине, кыштан аман чыкканына кубанышты. Кыш оор келип, азык жетишсиз болсо, аарылар абдан кыйналмак.

Кантсе да, бүгүн короого жаз келди. Кандай сонун, ээ! Бардыгы аман-эсен. Челектин оозундагы Сакчы аарыны Күнчубак ойготту. Сакчы аары болсо курбуларын, Эне аарыны ойготту.

Эне аарыдан башка баары бал челектин үстүндө ызылдап учушту. Алар сууну карай жөнөштү. Канаттарын керип, денесин сергитишти. Аарылардын уйкусу ачылып, жумушка даяр болуп калышты.

Аарылардын ойгонгонун көргөн Бал челекчи да сүйүндү. Ал челектин жанына келип:

– Амансыңарбы, иштерман аарыларым!

Силер кандай сонун жандыксыңар. Кыштан эсен чыкканыңар жакшы болбодубу. Эми мен да силерге жардамдашып, уяңардын ичин тазалашайын.

Алдыда биз кыла турган жумуш көп, – деди.

Бал челекчи атайын кийимин кийип келип, уяларды ачып карай баштады. Алгач эле четте турган уянын капкагын ачып, ичин тазалады.

Аарылар тазалыкты аябай жакшы көрүшөт.

Кеч күздө Сур Момолойдун үйүрү тешип кеткен тешиктерди көрдү. Аарылардын аларды момдоп жамап койгонуна ыраазы болду.

Андан соң ал Эне аарыны издеди. Эне аары аман болсо, уюк бейпил болот. Ал жыгач кашекчеге бекитилген уячаларда жайнап жүргөн аарылардын ичинен Эне аарыны көрдү.

– Уядагы аарылардын башчысы, Эне аары, амансыңбы! Быйыл да аарылар көбөйсүн, балга береке болсун! Силер берген бал, прополис, мом адамдарга абдан керек! Сен уянын кутусуң да! – деп Эне аарыны эркелетип койду да, кийинки бал челекти караганы кетти.

Күжүрмөн аарылар өз иштерин так аткарышат.
Уюкта ар биринин өз жумушу бар. Баарынан да Эне
аарынын таасири чоң.

Ал чакканды билбейт. Нектар ташыбайт. Бирок
уюктун ичиндеги бардык кыймылды көзөмөлдөп
турат. Алты бурчтуу уячаларга урук таштап,
аарылардын санын көбөйтөт.

Бир уюкка бир эле Эне аары жетиштүү. Ал уюктун
чыныгы ханышасы болот.

Башка аарылардын баары Эне аарынын айткандарын аткарып турушат. Эне аары сулуу болот. Курсагы узунураак, канаттары кыска. Боюнун узундугу 20-25 миллиметр болсо, салмагы 150-300 миллиграммга чейин жетет.

Жай мезгилинде Эне аары күнүнө 1500дөн 1700гө чейин урук таштайт. Ошентип, уюктун ичиндеги аарылардын саны 150 миңден 200 миңге чейин көбөйөт. Андыктан Эне аарыны бардык аарылар коргоп турушат.

Жайкысын уюк өзүнчө эле чоң фабрикага айланат. Эне аарынын буйругу менен жумушчу аарылар нектар, чаңчаларды чогултушат. Чогулган нектарды иштетишип, андан бал жасашат. Аарылар түрдүү өсүмдүктөрдүн, бактардын, гүлдөрдүн чаңчаларын чогултушат. Эне аарынын сүтү менен жаңы туулган балапан аарыларды тарбиячы аарылар багып өстүрүшөт. Балапан аарылар 21 күндө уячадан аары болуп чыгышат.

Эне аары уюктагы аары башчылардын бардыгын чакырды. Жумушчу аарылар, Ызаак аарылар, Чалгынчы аарылар, Тарбиячы аарылар, Сакчы аарылар, Өндүрүшчү аарылардын башчылары Ханышанын алдына келишти.

Эне аары:

– Силерди чакырганымдын себебин билсеңер керек. Жаз келгенин баарыңар көрүп турасыңар. Кыштын кандай болорун ким билет? Ошентсе да быйыл балды көбүрөөк өндүрүп, токоч пергаларды, чаңчаларды арбыныраак жыйнайлы. Уябызды таза кармайлы. Кене, бит, чычкан сыяктуу душмандардан уюгубузду сак кайтаралы, – деди.

Жумушчу аарылар, Ызаак аарылар, Сакчы аарылар, Тарбиячы аарылар, Өндүрүшчү аарылардын бардыгы:

– Куп болот, ханыша! Сиздин айтканыңызды толугу менен орундатабыз. Ар бирибиз өз ишибизди так аткарабыз, – дешти аарылардын баары.

Аарылар ар бири өз ишине киришти. Жумушчу аарылар өзгөчө бий көрсөткөн Чалгынчы аарылардын артынан ээрчип учушту. Алар токойду, талаа бетин бербей жайнап өскөн байчечекей, каакымдын гүлдөрүнө жабылып конушту. Нектар, чаңча чогултууга киришти. Кышкы уйкудан жаңы ойгонгон аарылар үчүн жаңы гүлдүн ширелери укмуштуудай таттуу болот эмеспи.

21.6

РБДЮ

36353 б/ф

USAID
АМЕРИКАНЫН ЭЛИНЕН

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ
МИНИСТРЛИГИ

Бул басылма АКШнын эл аралык өнүктүрүү боюнча агенттиги (USAID) аркылуу көрсөтүлгөн Америка элинин колдоосу менен түзүлдү. Басылманын мазмуну USAIDдин же АКШ Өкмөтүнүн пикирин милдеттүү түрдө чагылдырбайт.

Автор
Талгат Деркембаев

Сүрөтчү
Таттыбүбү Ырысбай

1-класс

1.1 деңгээли

1.2 деңгээли

1.3 деңгээли

2-класс

2.1 деңгээли

2.2 деңгээли

3-класс

3.1 деңгээли

3.2 деңгээли

4-класс

4.1 деңгээли

4.2 деңгээли

Бул жана башка электрондук китептерди
QR-код аркылуу окусаңыз болот.

Басууга 18.10.2023-ж. кол коюлду.

Кагаздын форматы 70x100 1/16.

Көлөмү 1 басма табак.

Нускасы 4705 даана.

ЖЧК «Глобал Принт» басмаканасында басылды.